

9 СИСТЕМИ ЧИСЛЕННЯ

Теоретичні питання:

1. Поняття системи числення. Позиційні та непозиційні системи числення.
2. Основні характеристики позиційної системи числення: основа системи, алфавіт цифр, ваги розрядів.
3. Запис числа в позиційній системі числення. Розрядна структура числа.
4. Десяткова система числення та її властивості.
5. Загальний принцип переведення цілого числа з довільної позиційної системи числення в десяткову.
6. Подання чисел у двійковій системі числення. Значення двійкової системи для комп'ютерних наук.
7. Алгоритм переведення цілого числа з десяткової системи числення в систему числення з основою p (частинний випадок – в двійкову систему числення).
8. Загальний принцип переведення десяткового дробу в систему числення з основою p (частинний випадок – в двійкову систему числення).
9. Особливості подання дробових чисел у двійковій системі числення. Питання точності.
10. Переведення числа з двійкової (восьмкової та шістнадцяткової) системи числення в десяткову (ціла та дробова частини).
11. Арифметичні дії в позиційних системах числення: додавання, віднімання, множення, ділення.
12. Виконання арифметичних дій у двійковій системі числення.
13. Зв'язок між двійковою та восьмковою, двійковою та шістнадцятковою системами числення.
14. Алгоритм швидкого переведення чисел між двійковою, восьмковою та шістнадцятковою системами.
15. Порівняння чисел у різних системах числення.
16. Застосування різних систем числення в комп'ютерних науках.

Практичні завдання:

1. Представте дане число у двійковій системі числення (отримавши 6 цифр після коми).

Варіанти завдань:

1.	131,23;	2.	161,49;	3.	147,53;	4.	135,41;
5.	142,43;	6.	132,61;	7.	168,19;	8.	149,51;
9.	151,47;	10.	153,21;	11.	133,39;	12.	157,57;
13.	132,29;	14.	143,67;	15.	167,27;	16.	134,59;
17.	144,37;	18.	157,17;	19.	159,33;	20.	145,71.

2. Знайдіть значення суми, різниці та добутку даних чисел. Виконайте перевірку, представивши кожне з даних чисел і результати в десятковій системі числення.

Варіанти завдань:

1.	$7654_8, 546_8;$	2.	$4765_8, 546_8;$	3.	$4765_8, 767_8;$
4.	$6756_8, 764_8;$	5.	$7654_8, 474_8;$	6.	$3567_8, 764_8;$
7.	$3567_8, 376_8;$	8.	$6756_8, 774_8;$	9.	$7654_8, 474_8;$
10.	$4765_8, 474_8;$	11.	$3567_8, 546_8;$	12.	$6756_8, 474_8;$
13.	$7654_8, 764_8;$	14.	$4765_8, 764_8;$	15.	$4765_8, 576_8;$
16.	$6756_8, 546_8;$	17.	$7654_8, 764_8;$	18.	$7654_8, 376_8;$
19.	$3567_8, 474_8;$	20.	$6756_8, 474_8;$		

3. Дане число переведіть у шістнадцяткову систему числення:

Варіанти завдань:

1. $(10)504(11)_{12}$ 2. $5(10)(11)46_{12}$ 3. $504(11)(10)_{12}$ 4. $2(10)9(11)8_{12}$
 5. $12(10)7(11)_{12}$ 6. $(10)801(11)_{12}$ 7. $9(10)23(11)_{12}$ 8. $89(10)2(11)_{12}$
 9. $(10)756(11)_{12}$ 10. $2(10)4(11)9_{12}$ 11. $29(10)4(11)_{12}$ 12. $789(10)(11)_{12}$
 13. $40(10)2(11)_{12}$ 14. $3(10)2(11)8_{12}$ 15. $261(10)(11)_{12}$ 16. $(10)2(11)11_{12}$
 17. $2(10)87(11)_{12}$ 18. $(10)34(11)9_{12}$ 19. $56(10)(11)2_{12}$ 20. $9(10)9(11)0_{12}$

4. Виконайте ділення даного числа на 23_4 та перевірте отриманий результат множенням:

Варіанти завдань:

1. 210101_4 2. 223110_4 3. 231002_4 4. 232323_4
 5. 221330_4 6. 300112_4 7. 233331_4 8. 223222_4
 9. 230230_4 10. 232300_4 11. 300310_4 12. 230223_4
 13. 230112_4 14. 230313_4 15. 221301_4 16. 230201_4
 17. 211103_4 18. 212111_4 19. 220121_4 20. 222013_4

5. Виконайте ділення та перевірте отриманий результат множенням:

Варіанти завдань:

1. $83(14)2(10)08_{16}$ на 28_{16} 2. $(13)997(10)34_{16}$ на 32_{16}
 3. $(11)2(14)8503_{16}$ на 29_{16} 4. $1007(15)3(10)(14)_{16}$ на 31_{16}
 5. $7(15)5(14)(14)(14)8_{16}$ на 26_{16} 6. $812464(11)_{16}$ на 27_{16}
 7. $(13)1562(14)(14)_{16}$ на 29_{16} 8. $(13)53(13)9(12)(14)_{16}$ на 31_{16}
 9. $(12)(15)0(11)(15)(15)(13)_{16}$ на 27_{16} 10. $(13)6(15)0(15)(11)(10)_{16}$ на 29_{16}
 11. $(14)4(14)(10)(11)91_{16}$ на 33_{16} 12. $1065210(10)_{16}$ на 32_{16}
 13. $(11)54(15)76(10)_{16}$ на 29_{16} 14. $85811(15)4_{16}$ на 33_{16}

15. $(13)5999(14)4_{16}$ на 27_{16} 16. $(13)6(15)176(10)_{16}$ на 29_{16}
17. $(12)(15)52(12)6(10)_{16}$ на 31_{16} 18. $(14)785(11)51_{16}$ на 33_{16}
19. $(13)8(11)6604_{16}$ на 27_{16} 20. $(10)(14)1(15)77(14)_{16}$ на 29_{16}

6. Переведіть число, записане в двійковій системі числення, в іншу систему числення.

Варіанти завдань:

1.	$10101010101011_2 \rightarrow x_4$	2.	$11101010111010_2 \rightarrow x_8$
3.	$10101011101010_2 \rightarrow x_8$	4.	$10111010111011_2 \rightarrow x_{16}$
5.	$10101010101011_2 \rightarrow x_{16}$	6.	$10101110101110_2 \rightarrow x_4$
7.	$10111110101010_2 \rightarrow x_4$	8.	$10101011101111_2 \rightarrow x_8$
9.	$10111011101011_2 \rightarrow x_8$	10.	$10111010101110_2 \rightarrow x_{16}$
11.	$10111010101010_2 \rightarrow x_{16}$	12.	$11101010101011_2 \rightarrow x_4$
13.	$10101110101011_2 \rightarrow x_4$	14.	$11101010111010_2 \rightarrow x_8$
15.	$10111110101010_2 \rightarrow x_8$	16.	$11101110101011_2 \rightarrow x_{16}$
17.	$10101110101011_2 \rightarrow x_{16}$	18.	$10111010101010_2 \rightarrow x_4$
19.	$10101010111010_2 \rightarrow x_4$	20.	$11101010101011_2 \rightarrow x_8$